

Mladá veda

Young Science

**Vzt'ah výkonovej motivácie
a aktívneho učenia sa študentov
Osobní vzťah ty & já a budúcnosť spoločnosti
Džungl'a v teórii "business intelligence"**

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 1, ročník 8., vydané v júni 2020

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Starý židovský cintorín, Veľký Šariš. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišin, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

NÁRYS VYUČOVACÍCH METÓD V PROCESE VÝUČBY KRIMINÁLNEHO SPRAVODAJSTVA

AN OUTLINE OF THE TEACHING METHODS IN THE PROCESS OF CRIMINAL
INTELLIGENCE EDUCATION

Katarína Meždejová¹

Autorka pôsobí ako asistentka na Katedre jazykov Akadémie Policajného zboru a zároveň je externou doktorandkou na tejto škole. Vo svojej dizertačnej práci sa venuje problematike edukačných modulov pre Národný model kriminálneho spravodajstva, ktorá je čiastkovou vedecko-výskumnou úlohou medzinárodnej vedecko-výskumnej úlohy s názvom Národný model kriminálneho spravodajstva (Výsk. 231), aktuálne riešenou na Katedre kriminálnej polície Akadémie Policajného zboru v Bratislave.

Katarína Meždejová is an Assistant at the Department of Foreign Languages at the Academy of the Police Force in Bratislava. The author's primary research interest is methodology. At present, she is dealing with Educational modules of criminal intelligence (partial task of the scientific research task National criminal intelligence model being solved by the Criminal Police department at the Academy of the Police Force in Bratislava.)

Abstract

The paper deals with the issue of teaching methods in the process of criminal intelligence education. The author deals with the possibility of the methodical platform for educational modules, through which the subject of Criminal Intelligence is planned to be taught at the Academy of the Police Force in Bratislava. The aim of this paper is to provide an outline of the teaching methods and their brief description.

Key words: method, teaching methods, educational modules, e-learning, criminal intelligence

Abstrakt

Príspevok je venovaný problematike výučbových metód v procese výučby kriminálneho spravodajstva. Autorka sa zaoberá návrhom metodologickej platformy pre edukačné moduly, prostredníctvom ktorých je plánovaná výučba predmetu Kriminálne spravodajstvo na Akadémii Policajného zboru v Bratislave. Cieľom tohto príspevku je poskytnúť náhľad do výučbových metód a ich stručný popis.

¹ Adresa pracoviska: Mgr. Katarína Meždejová, Katedra jazykov, Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Sklabinská 1, 835 17 Bratislava
Email: katarina.mezdejova@akademiapz.sk, Katarina.mezdejova2@minv.sk

Kľúčové slová: metóda, vyučovacie metódy, edukačné moduly, e-learning, kriminálne spravodajstvo

Úvod

Základný atribút potrebný pre zavedenie európskeho modelu kriminálneho spravodajstva do policajnej praxe, t. j. primárna a sekundárna legislatíva v oblasti operatívno-pátracej činnosti a kriminálneho spravodajstva sa rieši len okrajovo. Pre úspešné zavedenie európskeho modelu kriminálneho spravodajstva do policajnej praxe a vytvorenie vlastného Národného modelu kriminálneho spravodajstva sú však nevyhnutné zmeny práve v oblasti právnej úpravy operatívno-pátracej činnosti a kriminálneho spravodajstva, v rámci ktorých je nevyhnutné zosúladiť pojem kriminálneho spravodajstva v Slovenskej republike tak, aby bol chápaný rovnako, ako je chápaný predstaviteľmi Europolu a policajnými špecialistami tzv. „starých krajín“ Európskej únie. Pri jeho právnom vymedzovaní je potrebné brať do úvahy základné teoretické východiská a to, že pojem spravodajstvo predstavuje „univerzálny“ spôsob práce s informáciami. Spravodajstvo môže byť zamerané na poznávanie rôznych objektov, napr. na činnosti ohrozujúce ústavné zriadenie, územnú celistvosť a zvrchovanosť štátu, na činnosti smerujúce proti bezpečnosti štátu, na aktivity cudzích spravodajských služieb, na činnosti ohrozujúce obranyschopnosť štátu a pod. Potom môžeme hovoriť o vnútornom spravodajstve, vonkajšom spravodajstve, vojenskom spravodajstve a podobne. Pokiaľ bude objektom, ktorý je poznávaný spravodajstvom kriminalita, môžeme hovoriť o kriminálnom spravodajstve. Je potrebné zdôrazniť, že pojem kriminálne spravodajstvo nie je možné zužovať len na prostriedok operatívno-pátracej činnosti tak, ako je tomu v súčasnej právnej úprave v Slovenskej republike.

K reálnemu zavedeniu a efektívnemu využívaniu Národného modelu kriminálneho spravodajstva v policajnej praxi bude nevyhnutné mať pripravených policajných špecialistov, ktorí budú ovládať teoretické základy problematiky kriminálneho spravodajstva a zároveň ich budú vedieť aplikovať pri výkone Národného modelu kriminálneho spravodajstva. Od špecialistov sa očakáva, že budú vedieť kedy, ako a aké metódy, formy a prostriedky je možné využiť na získavanie informácií o pripravovaní, páchaní a spáchaní trestnej činnosti, ovládať základné druhy a techniky kriminálnych analýz a vizualizácie sústredených kriminálnych informácií. Zároveň sa očakáva, že špecialisti budú schopní vytvárať logické závery a poskytovať ich orgánom činným v trestnom konaní k začatiu trestného konania. Z týchto dôvodov bude nevyhnutné zaviesť do vyučovacieho procesu na Akadémii Policajného zboru v Bratislave predmet s názvom Kriminálne spravodajstvo. Takáto potreba vyvstáva z vedecko-výskumnej úlohy Národný model kriminálneho spravodajstva (Výsk. 231) riešenej katedrou Kriminálnej polície na Akadémii Policajného zboru v Bratislave. Jej čiastkovou vedecko-výskumnou úlohou, ktorej riešiteľom je autorka príspevku, sú Edukačné moduly pre Národný model kriminálneho spravodajstva. Táto čiastková vedecko-výskumná úloha sa venuje metodike výučby predmetu Kriminálne spravodajstvo. Cieľom tohto príspevku je poskytnúť náhľad do výučbových metód a ich stručný popis s dôrazom na expozičné metódy v procese výučby predmetu Kriminálne spravodajstvo.

Základný pojmový aparát Kriminálneho spravodajstva

Kriminálne spravodajstvo v Slovenskej republike je v súlade s platnou právnou úpravou prostriedkom operatívno-pátracej činnosti a je vymedzené v § 39a tretieho oddielu Zákona o Policajnom zbore č. 171/1993 Z. z. nasledovne: (1) „*Kriminálnym spravodajstvom sa na účely tohto zákona rozumie činnosť, ktorou sa utajeným spôsobom získavajú, sústreďujú a vyhodnocujú informácie o trestných činoch a ich páchateloch a vytvárajú sa podmienky na použitie agenta.*“² Ďalej sa v odseku 4 uvádza: „*Policajný zbor je pre Kriminálne spravodajstvo oprávnený používať informačno-technické prostriedky pri vykonávaní bezpečnostných previerok podľa osobitného predpisu.*“³ Takéto právne vymedzenie kriminálneho spravodajstva však nie je kompatibilné s chápaním kriminálneho spravodajstva v iných krajinách Európskej únie. Európsky model kriminálneho spravodajstva (ďalej len ECIM) je, podľa predstaviteľov Europolu, chápaný ako univerzálny spôsob práce s informáciami, ktorého podstatou je informácie nielen získavať, ale aj hodnotiť, ukladať a analyzovať, aby mohli byť v prípade potreby využité kompetentnými orgánmi. V súvislosti s aplikáciou ECIM-u v podmienkach jednotlivých členských krajín Európskej únie sa predpokladá zavedenie tzv. Národného modelu kriminálneho spravodajstva, ktorý by zohľadňoval národné špecifiká každej krajiny. Stieranka (2018) konštatuje, že doposiaľ sa nepodarilo ECIM v plnom rozsahu zaviesť do policajnej praxe, čo má za následok pretrvávajúce problémy pri odhaľovaní trestných činov a ich páchatelov, najmä pri organizovanej latentnej trestnej činnosti.⁴ V príspevku budeme vychádzať z teoretického vymedzenia pojmu spravodajstvo a kriminálne spravodajstvo podľa toho, ako je uvedené vo vedeckej monografii J. Stieranku a kol. z roku 2018⁵.

Po kriminálnom spravodajstve je druhým kľúčovým pojmom, ktorý je potrebné vymedziť, metóda. Je to práve metóda, ktorý slúži ako spojivo medzi obsahom vyučovacieho procesu, jeho cieľom a výsledkom. Stračár (1977) vo svojom diele *Systém a metódy riadenia učebného procesu* definuje metódu vo všeobecnej rovine ako „*zámerné usporiadanie obsahu vyučovania, činnosti učiteľa a žiaka, ktoré sa zaciľujú na dosiahnutie stanovených výchovných a vzdelávacích cieľov; a to v súlade so zásadami organizácie vyučovania.*“⁶ Ďalší z expertov zaoberajúcich sa touto tematikou, Mojžíšek (1977), uvádza o niečo obsiahnejšiu definíciu: „*Vyučovacia metóda je pedagogická – špecifická didaktická aktivita subjektu a objektu vyučovania, rozvíjajúca vzdelanostný profil žiaka, súčasne pôsobiaca výchovne, a to v zmysle vzdelávacích a tiež výchovných cieľov a v súlade s vyučovacími a výchovnými princípmi. Spočíva v úprave obsahu, v usmernení aktivity objektu a subjektu, v úprave zdrojov poznania, postupov a techník, zaistení fixácie alebo kontroly vedomostí a zručností, záujmov postojov.*“⁷ Prikláňame sa k jednoznačnej a stručnej definícii podľa Maňáka (1990), ktorý popisuje metódu ako „*koordinovaný systém vyučovacích činností učiteľa a učebných aktivít*

² Zákon o Policajnom zbore č. 171/1993 Z. z.

³ Zákon o Policajnom zbore č. 171/1993 Z. z.

⁴ Spracované podľa: STIERANKA, J. et al. 2018. *Aktuálne otázky aplikácie Kriminálneho spravodajstva v kontexte nových trendov v Európskej únii*, s. 7.

⁵ STIERANKA, J. et al. 2018. *Aktuálne otázky aplikácie Kriminálneho spravodajstva v kontexte nových trendov v Európskej únii*.

⁶ STRAČÁR, E. 1977. *Systém a metódy riadenia učebného procesu*. Bratislava: SPN, 1977, s. 83.

⁷ MOJŽÍŠEK, L. 1975. *Vyučovacie metódy*. Praha: SPN, 1975, s. 16.

žiaka, ktorý je zameraný na dosiahnutie výchovno-vzdelávacích cieľov.“⁸ Vyučovacia metóda má byť zvolená s ohľadom na povahu učiva, a predovšetkým má plniť nasledovné funkcie:

Metóda má byť „*informatívne nosná, formatívne účinná, racionálne a emotívne pôsobivá, adekvátne vzhľadom k vyučujúcemu i edukantovi, je ekonomická a použiteľná v praxi, prirodzená svojím priebehom i výsledkami, v súlade so systémom vedy a poznávania, motivačne pôsobivá, primeraná učiacim sa, primeraná vyučujúcemu, hygienická (napr. predchádzanie rezignácii pred objemom a náročnosťou učiva)*.“⁹ Súhlasíme s touto definíciou, keďže sa domnievame, že sú to práve výchovno-vzdelávacie ciele, ktoré určujú ako a akým spôsobom budú volené metódy na ich dosiahnutie.

Existuje veľké množstvo efektívnych vyučovacích metód, z ktorých si vyučujúci má možnosť zvoliť konkrétne metódy zodpovedajúce vyššie uvedenému. Niektoré z metód, plánovaných pre využitie v edukačných moduloch pre kriminálne spravodajstvo, sú využívané v súčasnej výučbe predmetu Spravodajská činnosť na Akadémii Policajného zboru. Čo sa týka výberu vhodnej metódy, konštatujeme, že vyučujúci môže efektívne zvolenou metódou zabezpečiť, aby učitelia sa našiel zmysluplné prepojenie medzi poskytnutými informáciami a spôsobom ich následnej aplikácie v praxi.

Vo všeobecnej didaktike je delenie metód aj v súčasnej dobe nejednoznačné a autori sa rôznia. Maňák (1990) klasifikuje základné vyučovacie metódy do systému podľa toho, či ide o aspekt:

- didaktický
- psychologický
- logický
- procesuálny
- organizačný

V rámci procesuálneho aspektu sú expozičné metódy definované ako metódy prvotného oboznamovania sa s učivom. Z metodického hľadiska nasleduje aplikácia expozičných metód hneď po prvej fáze, ktorá je predstavovaná metódami motivačnými, ktorých úlohou je zaujať, získať pozornosť edukantov a pripraviť ich na nasledujúcu fázu. Na základe vlastnej skúsenosti možno podotknúť, že (s ohľadom na povahu a charakter učiva), úspech osvojenia si nových poznatkov spočíva v dôkladnom výbere všetkých metód, ktoré sú členené v rámci procesuálneho aspektu.

Výučba predmetu Kriminálne spravodajstvo bude prebiehať aj dištančnou formou, prostredníctvom e-learningu. E-learning je jednou z foriem elektronického vzdelávania, ktorá je zavedená do praxe aj na Katedre jazykov Akadémie Policajného zboru v Bratislave. Malá (2003) charakterizuje e-learning ako „*vzdelávanie založené na komunikácii zúčastnených osôb prostredníctvom počítačových sietí a satelitného vysielania, kde sú účastníci vyučovacieho procesu technicky navzájom prepojení, t.j. sú on-line*.“¹⁰ E-learning predstavuje najmodernejší spôsob výučby s využitím informačných technológií. Je to implementácia informačných technológií do vývoja, distribúcie a riadenia vzdelávania alebo výučby. E-

⁸ MAŇÁK, J. 1990 . *Nárys didaktiky*. Brno: Masarykova Univerzita, 1990, s. 33.

⁹ Spracované podľa: PETLÁK, E. 1997 *Všeobecná didaktika*. Bratislava: Iris, 1997, s. 136-137.

¹⁰ MALÁ, E. 2003. *E-learning ako nová forma výučby cudzích jazykov*. In: *Technológia vzdelávania*. 2003, roč. XI, č. 10, s. 2

learning je efektívnym prostriedkom ako sa spojiť so študentmi alebo zamestnancami a odovzdať im cenné informácie na diaľku. Toto odovzdávanie informácií sa najčastejšie realizuje prostredníctvom on-line dištančných kurzov. Dištančné vzdelávanie, teda samoštúdium, je realizované za pomoci tútora, ktorý je fyzicky oddelený od študujúcich a vzdelávanie iba koordinuje.¹¹ Vzhľadom k vlastnej pedagogickej praxi, skúsenostiam s elektronickým vzdelávaním a všetkým jeho výhodám bude toto vzdelávanie kľúčovou vzdelávacou metódou druhej roviny vzdelávania Národného modelu kriminálneho spravodajstva.

Vybrané metódy výučby Národného modelu kriminálneho spravodajstva

Z organizačného hľadiska bude vzdelávanie Národného modelu kriminálneho spravodajstva realizované v dvoch rovinách. Prvú rovinu bude predstavovať výučba študentov na Akadémii Policajného zboru. Táto výučba bude realizovaná za využitia klasických a aktivizujúcich metód edukácie, ktoré sú presnejšie rozpísané nižšie v príspevku.

Druhá rovina bude určená pre príslušníkov PZ zaradených na útvaroch, ktoré budú realizovať výkon Národného modelu kriminálneho spravodajstva (ďalej len NMKS) v policajnej praxi.

V rámci výučby študentov na Akadémii Policajného zboru (prvá rovina) budú vo vyučovacom procese z hľadiska expozičných metód aplikované:

1. metódy priameho prenosu poznatkov: konkrétne monologické aj dialogické slovné metódy, kam podľa všeobecnej didaktiky radíme rozprávanie, opis, vysvetľovanie, prednášku, k dialogickým metódam rozhovor, diskusiu/ besedu. Možno konštatovať, že tieto metódy tvoria základ expozičnej fázy.

2. metódy sprostredkovaného prenosu poznatkov:

a) pozorovanie – cieľom je bezprostredné poznávanie predmetov, javov, dejov. Pozorovanie sa spája aj s inými metódami ako je demonštrácia, vysvetľovanie.

b) demonštrácia/ predvádzanie – (ukážka) – napr. demonštrácia predmetov /pomôcok (obrázok, fotografia), pokusov, ktoré vykonáva vyučujúci, pohybových a pracovných činností a podobne. Tieto metódy si vzhľadom na pojmový aparát predmetu kriminálne spravodajstvo nájdu svoje opodstatnenie v jeho výučbe.

c) manipulácia s predmetmi.¹²

3. problémové metódy:

a) problémové vyučovanie

b) projektové vyučovanie

Problémové vyučovanie znamená, že vyučujúci zaraďuje do výučby riešenie problémov ako prostriedok intelektového rozvoja študentov. Problémové metódy vedú študentov k aktivite, tvorí sa vnútorná motivácia k riešeniu takých úloh, študent sa učí organizovať postupnosť

¹¹ Spracované podľa: Čo je e-learning. 2020. [online]. Bratislava, [cit. 5. mája 2020]. dostupné z <http://www.elearning.sk/co-je-elearning.html>2020.

¹² Výučbové metódy, 2020. [online]. Modra, [cit. 5. mája 2020]. Dostupné z: pakamodra.edupage.org/files/Vyucbove_metody.doc.

svojej práce. Vyučujúci by nemal všetko vysvetľovať študentom sám, ale mal by im dať možnosť hľadať informácie, pýtať sa, poradiť sa, aby vedeli problém vyriešiť. Problémové vyučovanie bude taktiež jednou z kľúčových metód vo výučbe predmetu Kriminálne spravodajstvo, keďže v rámci jeho výučby sa naskytá množstvo modelových situácií ktorých riešenie je možné prostredníctvom tejto metódy. K problémovému vyučovaniu ako kľúčovej metóde výučby predmetu Kriminálne spravodajstvo uvádzame proces riešenia problémov, ktorý má podľa Petláka (2004) nasledovné etapy:

- *Vymedzenie a nastolenie problému* – môže vyplývať z učiva, môže ho nastoliť učiteľ ale aj samostatný žiak.
- *Analýza problému* – žiaci sa orientujú v probléme, odlišujú podstatné od nepodstatného, hľadajú vzťahy a súvislosti.
- *Formulovanie hypotézy* – vedie k prehĺbeniu, uvedomeniu si problému, ale zároveň orientuje pozornosť na konečný cieľ vyriešenia problému.
- *Výber metód riešenia* – začína sa vytýčením hypotézy. Žiak uvažuje, rozhoduje sa, ako bude pristupovať k riešeniu.
- *Riešenie problému* – začína sa analýzou, formuláciou hypotézy a výberom metód. Je jadrom problémového učenia.
- *Vyriešenie problému* – je vyvrcholením predchádzajúcich etáp. Vyriešením žiak dospel k novému poznaniu. *Kontrola riešenia* (overovanie výsledkov) – prispieva k systematizácii poznatkov, plní funkciu spätnej väzby.¹³

Druhým typom problémových metód je projektové vyučovanie, kde pomocou projektov edukanti riešia problémové úlohy, ktoré sú zamerané praktickejšie (môžu sa týkať mesta, prírody, životného prostredia). Projekty môžu byť krátkodobé (dvoj- až niekoľkohodinové), strednodobé (niekoľkodňové), dlhodobé (týždňové, mesačné, ročné). Požiadavky na vypracovanie projektu zahŕňajú: cieľ, plán činnosti, rozdelenie úloh. Časový harmonogram postupu – kto – čo – kedy urobí, forma výstupov (predstava o tom, ako sa budú prezentovať výsledky). Aj tento typ problémového vyučovania bude mať svoje opodstatnenie v rámci výučby kriminálneho spravodajstva.

4. metódy mimovoľného učenia, ktoré sú definované na základe faktu, že vyučujúci je pre edukanta vzorom, pôsobiacim na všetku jeho činnosť.

5. klasické vyučovacie metódy, ktoré zahŕňajú:

- slovné metódy: rozprávanie, vysvetľovanie, prednáška, práca s textom a rozhovor;
- metódy názorno-demonštračné: predvádzanie a pozorovanie, práca s obrazom a inštruktáž;
- praktické metódy: napodobňovanie, manipulovanie, produkčné metódy
- komplexné praktické metódy: exkurzie alebo praktické terénne cvičenia, praktické laboratorné cvičenia, experimentovanie.¹⁴

¹³ PETLÁK, E. 2004. Všeobecná didaktika. Bratislava: IRIS, 2004.

¹⁴ Využívané napríklad aj vo výučbe predmetu Spravodajská činnosť 1 a 2.

6. aktivizujúce vyučovacie metódy, ktoré tiež kladú dôraz na riešenie problémov a vlastnú aktivitu edukanta. Do tejto skupiny patria:

- diskusné metódy: ako súčasť aktivizujúcich metód predstavujú takú formu komunikácie medzi vyučujúcim a učiacimi sa, pri ktorej si účastníci vyučovacieho procesu navzájom vymieňajú názory na konkrétnu problematiku, a to predovšetkým na základe svojich poznatkov a skúseností prezentujú argumentáciu a spoločne sa usilujú dospieť k riešeniu problému. *Didaktickú účinnosť besedy možno zvýšiť tým, že učitelia sa budú na ňu dlhodobejšie pripravovať, zhromažďovať informácie, získavať názory odborníkov na istú oblasť a podobne. Vo viacerých alternatívnych koncepciách vyučovania je beseda (a príprava na ňu) významnou vyučovacou metódou.*¹⁵
- inscenačné metódy,
- problémové vyučovanie (heuristická metóda),
- situačné metódy: podstatu tvorí riešenie problémov, ktoré vyžadujú angažované úsilie a rozhodnosť a vyplývajú z reálnych situácií. Postup riešenia vyžaduje okrem kognitívneho úsilia aj to, aby sa edukanti naučili premyslene jednať, brať do úvahy komplexnosť vzťahov a rôznych okolností a zvládať problémy, ktoré so sebou prináša prax. Má niekoľko variantov, napríklad metóda rozboru, situácie, riešenia konfliktov, metóda incidentu, dynamická situačná metóda. *„Situačné metódy pomáhajú prekonávať jednostrannosť vyučovacích metód s pasívnymi žiakmi rozvíjajú schopnosť myslieť tvorivo, komunikovať, diskutovať, argumentovať obhajovať svoje názory. Situačné metódy sa vyznačujú tým, že majú široké spektrum využitia, napríklad pri hľadaní optimálnych variantov postupov pri riešení problémov.“*¹⁶ Pri aplikácii situačných metód si vyučujúci musí vhodný prípad z reálneho života starostlivo premyslieť a metodicky pripraviť pre edukačné využitie.

Využitie situačných metód sa predpokladá aj vo výučbe Kriminálneho spravodajstva vo forme edukačných modulov.

V podmienkach výučby Spravodajskej činnosti na Akadémii policajného zboru v Bratislave sa situačné metódy využívajú najmä pri praktických cvičeniach z učebnice Kriminálne a spravodajské analýzy- praktikum, kde úlohou je:

1. Pozorne si prečítať všetky informácie.
2. Zoradiť informácie do skupín tak, aby každá skupina obsahovala iba informácie navzájom súvisiace, dotýkajúce sa rovnakej idey alebo predpokladu.
3. Pre každú skupinu informácií vytvoriť premisu, t.j. hlavnú myšlienku zahrňujúcu význam alebo zmysel informácií v danej skupine.
4. Zvoliť si najvhodnejšiu techniku analyzovania informácií a vytvoriť príslušnú schému, ktorá bude vyjadrovať štruktúru zločineckej organizácie a vzťahy medzi jej vetvami a jednotlivými členmi.
5. Na základe premís formulovať jasný a zrozumiteľný logický záver.

¹⁵ PETLÁK, E. 1997. *Všeobecná didaktika*. Bratislava: Iris, 1997, s. 118.

¹⁶ Spracované podľa: TURANOVÁ, L. *Inovačné metódy a organizačné formy vo výučbe geológie*. Projekt ESF. 2020. [online]. Bratislava, [cit. 5. mája 2020]. dostupné z: <https://1atestacna.files.wordpress.com>.

6. Navrhnuť odporúčania, ktorými by bolo možné trestnú činnosť zadokumentovať a dokázať.¹⁷

Vo výučbe určenej pre príslušníkov PZ zaradených na útvary, ktoré budú realizovať výkon Národného modelu kriminálneho spravodajstva v policajnej praxi (druhá rovina), budú z expozičných metód aplikované metódy samostatnej a autodidaktickej práce. Sú to metódy učenia sa, ktoré si volí študent sám, napríklad samoštúdium, práca s knihou (táto metóda rozvíja čitateľskú gramotnosť, schopnosť robiť si poznámky, zostaviť osnovu prečítaného, reprodukovat' text), štúdium rôznej literatúry (slovníky, encyklopédie, odborné časopisy), samostatné štúdium s využitím techniky (televízia, rozhlas, počítač, CD)¹⁸.

Ako uvádzame vyššie v príspevku, v tomto prípade bude výučba prebiehať vo forme e-learningu. E-learningový portál Katedry jazykov, ktorý nám môže poslúžiť ako technický podporný podklad, je interaktívnou multimedialnou učebnou pomôckou. Z technického a obsahového hľadiska pri tvorbe edukačných modulov pre Národný model kriminálneho spravodajstva vychádzame z konceptu týchto troch vzdelávacích programov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky:

1. e-learningový portál Katedry jazykov Akadémie Policajného zboru,
2. protikorupčný e-learningový program MV SR,
3. kurz pre príslušníkov Policajného zboru „Administrátor informačného systému ACHERON“.

Pre čo najefektívnejšie využívanie týchto modulov bude nevyhnutné zostaviť tieto moduly tak, aby vzhľadom na povahu učiva pokrývali širokú metodickú škálu. Pre e-learningovú formu výučby Národného modelu kriminálneho spravodajstva sme sa rozhodli na základe vlastnej pedagogickej skúsenosti a viacerých faktorov:

- univerzálnosť, keďže e-learningové moduly budú tvoriť systém usporiadaných informácií,
- flexibilita, prostredníctvom ktorej je možné v priebehu času jednotlivé moduly dopĺňať o nové poznatky a fakty,
- nižšie finančné náklady, kdeže elektronické vzdelávanie značne redukuje náklady na vzdelávanie, dopravu či miesto výučby,
- podpora sebadisciplíny a motivácie, keďže elektronické vzdelávanie podporuje vedomie študentov, že sa nevzdelávajú pretože musia, ale preto, že sa vzdelávať chcú,
- štandardizácia vedomostí, ktorá súvisí s vytvorením štandardizovaného obsahu edukačných modulov,
- vyššia efektivita vzdelávania, ktorá znamená, že štúdium prostredníctvom e-learningu aktivizuje zapojenie viacerých zmyslov a tým zvyšuje zapamätateľnosť/osvojiteľnosť

¹⁷ STIERANKA, J. et al. 2009. *Kriminálne a spravodajské analýzy- praktikum*. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2009, s. 141.

¹⁸ Výučbové metódy, 2020. [online]. Modra, [cit. 5. mája 2020]. Dostupné z: pakamodra.edupage.org/files/Vyucbove_metody.doc.

učiva. Študent číta, vidí, počuje, rieši zadané úlohy, testuje sa a dostáva spätnú väzbu.¹⁹

V nadväznosti na vyššie uvedené expozičné metódy je potrebné spomenúť aj zopár príkladov fixačných metód. Tieto sú tiež plánované vo vyučovacom procese edukačných modulov pre Národný model kriminálneho spravodajstva, a to v procese opakovania, upevňovania a precvičovania učiva:

- metóda otázok a odpovedí
- písomné opakovanie (napríklad test)
- opakovanie formou rozhovoru (len v priamej akademickej výučbe)
- opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry
- domáce úlohy²⁰ (len v priamej akademickej výučbe)

Vyššie spomenuté metódy fixácie učiva môžu efektívnym spôsobom napomáhať osvojovaniu si pojmového aparátu predmetu Kriminálne spravodajstvo. Naším zámerom je prostredníctvom priamej akademickej výučby a edukačných modulov poskytnúť študentom rôzne druhy a typy úloh, ktoré im zjednodušia osvojovanie si pojmového aparátu Kriminálneho spravodajstva.

Záver

Ambíciou nášho príspevku je poukázať na potrebu vhodne zvolených vyučovacích metód (vzhľadom na povahu a charakter učiva i učiacich sa), ktoré tvoria nevyhnutnú súčasť vyučovacieho procesu pre plánovaný predmet Kriminálne spravodajstvo. Zavedenie predmetu Kriminálne spravodajstvo do výučby na Akadémii Policajného zboru v Bratislave vyplýva z čiastkovej vedecko-výskumnej úlohy Edukačné moduly pre Národný model kriminálneho spravodajstva (vedecko-výskumná úloha Národný model kriminálneho spravodajstva Výsk. 231). Príspevok popisuje plánované metódy výučby predmetu Kriminálne spravodajstvo s dôrazom na expozičné metódy, ktoré tvoria nevyhnutnú súčasť vyučovacieho procesu nielen pre predmet Kriminálne spravodajstvo. Okrajovo spomína i fixačné metódy, ktoré na ne nadväzujú. Voľba správneho typu metódy pre konkrétnu fázu vyučovacieho procesu je kľúčovým faktorom pre úspešné osvojenie si učiva, v našom prípade pojmového aparátu predmetu Kriminálne spravodajstvo. Uplatnenie spomenutých metód má však opodstatnenie aj v širokej škále ďalších predmetov súvisiacich s policajnými činnosťami.

Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:

Mgr. Mária Ferencíková, PhD.

¹⁹ e-learning.sk, 2020. [online]. Bratislava, [cit. 5. mája 2020]. dostupné z: https://infoweb.minv.sk/e-learning_KJ_APZ/.

²⁰ Výučbové metódy. 2020. [online]. Modra, [cit. 5. mája 2020]. Dostupné z: pakamodra.edupage.org/files/Vyucbove_metody.doc.

Použitá literatúra

1. MAŇÁK J. 1990. *Nárys didaktiky*. Brno: Masarykova Univerzita, 1990, ISBN 80-210-1661-2.
2. MOJŽÍŠEK, L. 1975. *Vyučovací metody*. Praha: SPN, 1975.
3. PETLÁK, E. 1997. *Všeobecná didaktika*. Bratislava: Iris, 1997, ISBN 80-89018-48-3.
4. PETLÁK, E. 2004. *Všeobecná didaktika*. Bratislava: IRIS, 2004, ISBN 80-89018-64-5.
5. STIERANKA, J. et al. 2018. *Aktuálne otázky aplikácie Kriminálneho spravodajstva v kontexte nových trendov v Európskej únii*, Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2018. ISBN 978-80-8054-760-8. STIERANKA, J. et al. 2009. *Kriminálne a spravodajské analýzy-praktikum*. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-8054-463-8.
6. STRAČÁR, E. 1977. *Systém a metódy riadenia učebného procesu*. Bratislava: SPN, 1977 (7).
7. TURANOVÁ, L. *Inovačné metódy a organizačné formy vo výučbe geológie*. Projekt ESF. 2020. [online]. Bratislava, [cit. 5. mája 2020]. Dostupné z: <https://1atestacna.files.wordpress.com>.
Tematický plán a obsah predmetu Spravodajská činnosť – 831 15 PVP II/1. Výučbové metódy. 2020. [online]. Modra, [cit. 5. mája 2020]. Dostupné z: pakamodra.edupage.org/files/Vyucbove_metody.doc.
e-learning.sk, 2020. [online]. Bratislava, [cit. 5. mája 2020]. Dostupné z: https://infoweb.minv.sk/e-learning_KJ_APZ/.
8. Zákon o Policajnom zbore č. 171/1993 Z. z.